

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 321

מקץ | הטבע נמסר ביד מי שעובד על מידותיו

מסי לרות ארץ הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 כסף חסר צורה!
- 3 ממעלותיו של יוסף הצדיק
- 5 נקמה מתוקה
- 11 יוסף ה' לי בן אחר
- 15 אסון ושמו בדידות!
- 16 הבדידות הולכת ומתגברת!
- 19 עמוק בתוך הבור
- 20 בכייתו של יוסף
- 22 האדם כלול מכל כחות הבריאה
- 23 יוסף הצדיק נאבק עם ארס הנחש ...
- 24 טהרת הלב - עבודת חיים
- 26 בית יוסף להבה!
- 27 העולה מן האמור להלכה ולמעשה ...

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

הדפסת והפצת ספר מודיש ורבינו דרב יודם נייסאל אברג'ל זיע"א

8771301 345 נתיבות 666 ת.ד 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

08-649-9859 054-26-380-26

קו 'המאיר לארץ' לקבלת דגש של אור

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

כסף חסר צורה!...

שהיתה אמורה לחזור אתו. הוא כבר התרחק באופן משמעותי.

ארגנתי את הילדים בכסאות מאחורה, אני חוזר למקומי להתחיל בנסיעה ופתאום אני רואה ששתי נשים יושבות בספסל הזוגי מקדימה. לא ידעתי מה לעשות. והן צחקו ואמרו נו זה בסדר. במהלך הנסיעה היתה קצת קלות ראש גם מבחינתי. הגענו לכניסה לאשדוד פתאום נזכרתי שהיום יום שני...

במשך כמעט כשלושים שנה היה מורינו ורבינו הרב יורם מוסר שיעור ביום שני באשדוד¹ ופתאום אחז אותי פחד איך אני אלך לראות את רבינו אחרי שככה נפלת. בהתחלה חשבתי שלא לבוא לשיעור כי ידעתי שרבינו רואה הכל. ובגלל זה חששתי כפליים לא ללכת לשיעור.

סיפר יהודי יקר, וזה לשונו:

זה היה בוקר יום שני לפני כעשרים שנה, היה לי רכב עשרה מקומות מסוג יונדאי. המקומות ברכב היו מחולקים ספסל זוגי מקדימה + נהג, ועוד שמונה מאחורה.

לפרנסתי הייתי משתמש ברכב זה כמונית. בעת רכישת הרכב קיבלתי על עצמי בלי נדר אף פעם לא להושיב נשים קדימה ואם אין ברירה אז רק אחת בצד הרחוק מהנהג, השתדלתי להיות ממש חזק בזה וזה בזכות מורי ורבי הרב יורם מיכאל אברג'יל.

באותו בוקר הגענו, שני רכבים, מגן ילדים שבאשדוד לבית חלומותי שבקיבוץ גבעת ברנר, והנה בחזור הנהג השני מיהר והשאיר נוסעת

מעין החכמה

ובהקשר לכך נספר:

זכתה העיר באר שבע שהתקיים בה במשך שנים רבות שיעור קבוע של הרב בכל מוצאי שבת.

הדברים המיוחדים שהרב היה אומר בכל שבוע בשיעור, תמיד היוו חלק

1. שני שיעורים קבועים היו לרביה הרב יורם מיכאל אברג'יל זיע"א בכל שבוע (וזאת מלבד השיעור היומי הקבוע בבית מדרשו), במוצאי שבת בעיר באר שבע, וביום שני בעיר אשדוד.

לרכב. רצתי מיד לרב אבל הרב לא נתן לי לנשק את ידו הקדושה. חשבתי לעצמי לפחות את הכסף שהרווחתי מהנסיעה אני יעביר לרב, הוצאתי את הכסף מכיסי ובקול רם אמרתי 'זה לישיבה' והנחתי את הכסף בידו של הרב, הרב לקח את הכסף והשליך אותו מיד ארצה ואמר: 'מי צריך כסף כזה!...

חזרתי הביתה בוכה. לא נרדמתי כל הלילה. אבל ידעתי בידיעה ברורה שכל מה שעשה הרב זה על מנת להסיר ממני את הקטרוג. מי שזכה להכיר את הרב יודע שכולו מדת הרחמים, כמו אבא ממש...²

חשבתי על דרך של פשרה החלטתי שלא לנגוע בכסף הזה, לתרום את כל הכסף לישיבה וככה ה' יכפר לי ואני לא אתבייש לראות את הרב. והנה כולי במתח מה יהיה הערב. הרב מגיע כהרגלו בקודש בשעה עשר בערב, אני יושב כעשרים שנה בשורות הראשונות. במהלך כל השיעור אני מסתכל על הרב, ורבינו לא מביט בי בכלל, רציתי להיבלע באדמה מהבושה שאחזה אותי.

אחרי השיעור אני אף פעם לא יוצא מבלי לנשק את ידו הקדושה של רבינו. חֲכִיתִי שֶהֲרֵב יֵצֵא, כשהרב יצא הוא פתאום הזדרז מאוד לעלות

מעין החכמה

במוצאי שבת הקרוב, לאחר שנגמר השיעור, עמד בתור לרב כמו כולם, וכשהגיע תורו, הגיש לרב את הדף ואמר: 'כבוד הרב, האנשים האלו מבקשים ברכה מהרב לפרנסה טובה!...

הרב הביט בדף, ופניו התרצנו באחת. הוא החזיר לו את הדף ואמר: 'קח את הדף הזה מיד או שאצרף אותך אליהם!...

מאותו שבוע הוא כבר לא הפסיד אפילו שיעור אחד של הרב במוצאי שבת...

2. **אבא** מארי עטי"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א בתחילת דרכו קירב שני יהודים אשר היו רחוקים מאוד מכל שמץ של יהדות (בנוסף לבעיות קשות שהיו להם בחברה), ובמשך עשר שנים רצופות השקיע בהם: זמן, כח וכסף. עד שהצליח להעמיד אותם על הרגלים והם נהיו אברכים בכולל שלו.

נכבד משיחתם הקבועה של משתתפי השיעור במשך כל השבוע.

בין המשתתפים הקבועים היו קבוצה של חברים, שכל חברי הקבוצה היו באים להשתתף בשיעור חוץ מחבר אחד, יהודי יקר שעבד לפרנסתו באינסטלציה. ולמרות כל בקשותיו של חבריו להצטרף, הוא סירב בעקשנות...

הפצרותיהם של חבריו חזרו ונשנו, 'כדאי לך לבוא, הרב הוא צדיק אמיתי!' עד שיום אחד החליט לעשות מעשה ולהעמיד את הרב בנסיון, ואז להוכיח לכולם שהרב לא כזה צדיק ובעל רוח הקודש כמו שהם חושבים... **הוא** לקח בידו דף ועט, נכנס לבית העלמין, הסתכל על המצבות, ובחר באקראי שלשה שמות של נפטרים ששכנו שם ורשם אותם.

מסילות אל הנפש

פרשת מקץ - ממעלותיו של יוסף הצדיק

ממעלותיו של יוסף הצדיק...

בזכות עצמותו של יוסף נקרע הים לישראל!

וגם בגאולה העתידה, יוסף הצדיק מופיע, וכמו שנאמר: "וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ, וּבֵית יוֹסֵף לְהִבְהָה, וּבֵית עֵשָׂו לְקֵשׁ, וְדָלְקוּ בָהֶם וְאַכְלוּם, וְלֹא יִהְיֶה שְׂרִיד לְבֵית עֵשָׂו, כִּי ה' דָּבַר" (עובדיה א, יח).

ועתה אנו רוצים להתבונן מעט בעבודתו הקדושה של יוסף הצדיק. ותחילה נביא את דבריו של אבא מארי עטר"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א (אמרי נועם - סוכות, מאמר 1) שאמר כך:

כידוע ומפורסם בכל הספרים הקדושים שמדתו של יוסף הצדיק היתה מדת היסוד, המסמלת את שמירת קדושתו של האדם.

בפרשת ויצא (ובפרשת וישלח) למדנו ש-12 בנים נולדו ליעקב אבינו, שנים עשר בנים צדיקים וקדושים, שבטי"ה.

אמנם מכל אותם ה-12 בנים, נדמה שמי שתפס את המקום המרכזי בהמשך הפרשיות, היה יוסף הצדיק.

בפרשיות: וישב, מקץ, ויגש ויחי, הוא מופיע שוב ושוב. עד לסיומו של חומש בראשית המסתיים בפסוק: "וַיָּמָת יוֹסֵף בְּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים וַיַּחְנֹטוּ אֹתוֹ וַיִּישֶׂם בְּאֶרֶץ בְּמִצְרַיִם" (בראשית נ, כו).

אנו ממשיכים בחומש שמות, ומגיעים לקריעת ים סוף, שוב אנו פוגשים את יוסף. וכמו שאמרו במדרש:³ "הֵימָּה רָאָה וַיִּנָּס" (תהלים קיד, ג) -

מעין החכמה

ישבתי בכולל ולמדתי והנה אנשים ניגשו אלי ואמרו לי: 'הרב ישראל, אתה יודע שהרב השתתף בהלויה שלו' (הנהג של אבא סיפר לי שאבא ישב ברכב במשך כל שעת ההלויה וקרא כל מיני דברים, ואחר שנמרה ההלויה אמר: 'פניתי לו את כל הדרכים...').

התקשרתי לאבא ולפני שהספקתי לומר משהו, הוא אמר לי באלו המילים: 'בני, אתה יודע שיש לי הרבה כח בעולמות העליונים, אני לא אנוח ולא אשקוט עד שאכניס אותו לגן עדן...!'

3. בראשית רבה (פרשה פז - אות ח).

והנה בשנה העשירית באו לאבא וביקשו ממנו איזו בקשה (אין כאן המקום להביא את כל פרטי הסיפור, והבאנו אותו רק בשביל המסר) אבא הבין שאם הוא יסכים לבקשה יגרם מזה נזק גדול מאוד. ולכן סירב.

אותם שני אנשים, כעסו, והחלו להזיק לאבא ולנו ילדיו בצורה קשה מאוד, בבזיונות חרפות (וגם קצת מכות...) ורסיסים מאותה תקופה נוראה נשארנו לשנים רבות...

בשנה האחרונה של אבא בעולם, אחד מאותם שני אנשים נפטר לבית עולמו, אני

ונזמים וטבעות כדי שיתלה עיניו ויביט בהן, אף על פי כן לא היה מביט בהן.

והוא לא הביט בהן גם אחרי שהתבסס היטב על כס המלכות!

ועבודתו הנוראה, בשמירת הקדושה, היתה כל כך נקיה וזכה, עד שהצליח 'לסקל' את הדרך לכל עם ישראל שירדו למצרים מאוחר יותר, ולהשפיע בהם כח ותעצומות נפש להתגבר על כל נסיון שיבוא להם בענין שמירת הקדושה! כמובא במדרש (ויקרא רבה, פרשה לב - אות ה) שבזכות שמירתו של יוסף על קדושתו בכל שנות היותו במצרים בכלל, ובנסיון של אשת פוטיפר בפרט, היה לכל בני ישראל כח לשמור על קדושתם במצרים...⁵

אך זה לא היה נסיונו היחיד, שזכה לעמוד בו בגבורה!

יוסף זכה למדה זו הודות עמידתו האיתנה באותו נסיון עצום שהיה לו עם אשת פוטיפר אדונו שניסתה בכל כחה לפתותו לדבר עבירה במשך שנה שלימה,⁴ ויוסף התגבר על כך ולא נכשל חלילה. ובזכות ההתגברות הזו זכה יוסף לתואר 'צדיק', כמבואר בזוהר הקדוש (נח דף עא ע"ב), „וכן זכה למלוך על כל מצרים במשך שמונים שנה - כמספר ייסוד”.

וגם אחרי שהסתיים הנסיון המר עם אשת פוטיפר, המשיכו הנסיונות בכלליות ובשמירת העינים בפרט.

יוסף לא הביט במצריות שסבבו אותו בזמן שנעשה מלך במצרים, כמובא במדרש (בראשית רבה, פרשה צח - אות יח): „את מוצא בשעה שיצא יוסף למלוך על מצרים היו בנות מלכים מציצות עליו דרך החרכין והיו משליכות עליו שירין וקטלין

מעין החכמה

5. המשיך אבא מארי עט"ר ואמר (שם):

על כל אדם ללמוד מיוסף הצדיק להתגבר בכל כחו על כל נסיון שבא לפניו בדבר שמירת קדושתו, ולהיות איתן בדעתו שלא להתפתות לדבר עבירה ח"ו.

וצריך כל אדם לדעת שהתאמצותו לשמור על קדושתו העצמית הכרחית לא רק לצורך עצמו, כי אם גם לצורך בניו ובנותיו היקרים, וככל שההורים שומרים על קדושתם כך הם משפיעים לזרעם אחריהם כח ותעצומות נפש להתגבר על כל נסיון

4. ליוסף הצדיק היתה שמירת עינים מיוחדת במינה ומעולם לא הביט בשום אשה זרה. יוסף לא הביט באשת פוטיפר על אף שהיתה משדלת אותו בכל יום ויום בדברים, והיתה מחלפת שלש חליפות בגדים בכל יום ויום, בגדים שלבשה בשחרית לא לבשה אותם בצהרים, ומה שלבשה בצהרים לא לבשה בין הערבים (מדרש רבי תנחומא, פרשת וישב - אות ה), ובכל פעם שהיתה באה לדבר עמו היה מרכין את פניו למטה כדי שלא להביט בה, עד שפעם הניחה לו סכין חדה מתחת לזקנו כדי שאם ירכין את פניו ידקר בה, ובכל זאת לא הביט בה (שם אות ח).

ובשיחתנו זאת אנו רוצים להתמקד
בנסיון הזה. אך קודם כל סיפור...

יוסף התמודד עם עוד נסיון, נסיון קשה
ומר, וגם בו הוא הצליח לעמוד!

נקמה מתוקה

הסכין בה מזה שנים מספר, אף על פי
כן, חש הוא מדי פעם מחדש, בתשישות
הנוראה האופפת אותו ובאזלת הכח
המשתלטת עליו, מרוב המאמץ
שדורשת ממנו עמידתו זו על המשמרת.

כשם שאין פרצופיהם של בני אדם
שונים - כך אין מצביהם שונים,
בפרט הללו הצובאים על פתחו של צדיק:
יש לך אדם שבא לכאן ותלמודו בידו -
שלא בא אלא ליטול עצה על התחזקות

סיפר הגאון הרב מרדכי גרליץ
שליט"א, וז"ל:⁶

ר' בונם המשמש, כבר קרוב היה
לאפיסת כחות. זה לו שעות ארוכות
שניצב הוא על משמרתו, על פתח דלתו
של הגאון הקדוש, רבי יצחק מאיר מגור,
בעל 'חידושי הרי"ם', כשעל פניו
חולפים מאות החסידים הנכנסים עתה
אל הקודש פנימה. אין פְּנִיָּה של מלאכה
זו חדשות לגביו של המשמש, אשר

מעין החכמה

הרב פינקל פנה אליו ושאל אותו: 'האם
אתה שומר שבת?' התשובה היתה שלילית.

'האם אתה מניח תפילין?' גם הפעם
התשובה היתה שלילית...

הרב פינקל חשב וחשב, לקח עט וכתב:
אלף חמש מאות דולר. אמר לו:
'קח את הצ'ק הזה, הנה יש לך
אלף חמש מאות דולר, תקנה לעצמך
תפילין...'

מספרים שהלה קיבל את הדברים ברוח
טובה מאוד. הדברים השפיעו
עליו, ובסייעתא דשמיא הוא התחיל לשמור
תורה ומצוות.

6. בסוד עבדיך (חלק ג - עמוד כז, הועתק ברשות
המחבר).

שיבוא עליהם, ולהצליח לשמור היטב על
קדושתם בכל מקום ומצב שיהיו בעולם.

ועוד לקח: כמו שיוסף הצדיק הצליח להשפיע
על עם ישראל שירדו למצרים, כך צריך
כל יהודי להשתדל להשפיע על הזולת.

ובענין זה סיפר הגה"צ הרב שלמה
לוינשטיין שליט"א (ומתוק האור -
יצחק אבינו, עמוד תרכד), וז"ל:

ראש ישיבת מיר, רבי נתן צבי פינקל זצ"ל,
הגיע פעם לארה"ב. עשו לו דינר עם כמה
גבירים גדולים. הוא דיבר אתם וככל הנראה
מאוד השפיע עליהם, עד שאחד הגבירים הוציא
צ'ק, חתם עליו, ואמר: 'כתוב איזה סכום
שאתה רוצה!' תאמינו לי, אם ראש הישיבה
היה כותב עליו עשרה מיליון - זה גם לא היה
נחשב הרבה... הוא היה עשיר מופלג מאוד.

עליו, לגבל את העיסה, לעורכה ולסדרה ככרות ככרות על מכונן, כדי שתהא ראויה לכנוס בפתחו של התנור - קרי: חדר הצדיק - שאלמלא ר' בונם שמסדרם, לאותם מאות בני אדם, על סדרם ועל מכונם ומכניסם לפני ולפנים על פי תורם ומעמדם, לא היה אחד מהם יכול לכנוס, ולא אחד מהם יכול לצאת, לפי שהאנדרולומוסיא היתה שלטת (מושלט) בכל, ואין איש מוצא בה ידיו ורגליו.

זה לו עידן ועידנים שמנקרת במוחו של ר' בונם המחשבה לעזוב מלאכתו זו לאחרים. וכי מה לו להיות חתיכת סמרטוט שאלפים אלפים בני אדם מקנחים בה ידיהם, או מה תתן ומה תוסיף לו יגיעתו זו שלמעלה מכחותיו?! לא לשם ממון הוא ניצב כאן, לא לשם כבוד ולא לשם שררה, כי אם לשם עבדות נרצעת לעם קודש, ועדיין ישנם המרננים אחרי גבו לאמר:

'נשא ר' בונם פניו לגביר פלוני. עיניו נתן בממונו!...

'הקדים תורו של יחסן אלמוני. טובת הנאה יש לו מכך!...

'עייכבני שלא כדין ואיחר את תור בניסתי!...

ועוד רינונים והאשמות כיוצא באלו, שהיו עוקצים את לבו כפרעוש בבשר, כי מי כמוהו יודע, כמה נקיות

והתמדה בלימוד התורה ובעבודת הבורא. יש לך אדם שבא לכאן ותפילתו - בראש מעייניו לעצה הגונה הוא זקוק, כיצד לכוין את לבו ולייחד את חושיו כדבעי, בעומדו לשפוך שיח לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. יש לך אדם שבא לכאן ודאגת פרנסה מכרסמת את לבו - שטפליו תלויים בו ובנות בוגרות לו בביתו, והכיס ריק אין בו מעות, אבל יש בו צער, עגמת נפש ויסורים למכביר. שוב יש לך אדם שבא לכאן ומרה שחורה, לא עלינו, שפוכה עליו למקדקוד ועד כף רגל, על עסקי זוגתו החולנית, רחמנא ליצלן, שכבר נלאו כל הרופאים ליטול את ממונו ממנו בעבור רפואתה - אך מזור לה לא המציאו. ויש לך אדם שבא לכאן, ומָזָה ממרת נפשו על כל החולף על פניו והנכנס בד' אמותיו - שזה לו עשור שנים, או עשרים, שיצא מחופתו, ועדיין ביתו ריקם, לא קול בכי ולא קול גיל, רק ארבעה כתלים וְאֶלֶם מדכא עד עפר, שהרי לא בכדי החשיבו חז"ל את מי שאין לו בנים - כמת, בר מינן.

כל המשאלות הללו, הרוחניות והגשמיות. כל הכאבים הללו, העילאיים והתתאיים. וכל המצוקות הללו, מנפש ועד בשר - אל פתח חדרו של הרבי הם מתנקזים. ועל אותה עיסה בלולה של פרצופים, של מצבים ושל עקות - מופקד הוא, ר' בונם המשמש, כנחתום הזה. שוֹמָה

שתצדיק את קלקול השורה והקדמתו של אותו אדם על פני אחרים שקדמו לו.

איברא, לא יודע היה ר' בונם המשמש, כי בעירו של הלה, יש במבט עיניו בלבד כדי להטיל מורך בלבבות, וכי בכל אסיפות הקהילה, מְהִסָּה הוא, בקולו הרועם ובהתנהגותו האלימה, את כל הדעות המנוגדות לדעתו. לא! לא ראש הקהל היה שם. אבל מקל הקהל היה, ואיש לא חפץ היה להתקל ולהסתבך באותו מקל חובלים. עכשיו, עתיד היה ר' בונם לשלם בְּלִחְיוֹ את שכר אי ידיעתו זו.

חלפה לה שעה, למאז הופיע הלה במקום והצטרף לקהל הממתנינים לתורם, וכבר זקופים היו לחשבונו אֵי-אֵלוֹ קובלנות קולניות, האשמות זלזלניות, חרפות וגידופים שהטיח בראשו של המשמש הנאמן. והמשמש, אשר מיום עומדו על דעתו עמל היה עם עצמו בללום את פיו ולא להשיב חורפיו דבר, כל שכן, שלא ישיב דבר כאן, על פתחו של גאון ישראל וקדושו. בלע, איפוא, את עלבונו הצורב - והמשיך אוחז בפלך השתיקה.

ואז, לפתע פתאום, אירע הלא יתכן והלא יאומן, על לְחִיּוֹ של המשמש העייף והיגע, נחתו שתי סטירות מצלצלות, אשר היכו בהלם את כל הנוכחים. ואילו אותו בעל אגרוף, נראה צועד חזור אל מקומו בראש מורם, כגבור עטור נצחון השב משדה הקרב...

ידיו ונפשו מכל אותם בוקי סריקי שתולים בו מרי הנפש למיניהם.

אותה שעה, באים היו זקני החסידים, אותם שידעו והבינו מה צופן ר' בונם בחובו, מלבד כישוריו בניהול החצר. אותם ששמעו מפיו של הרבי בעצמו, כמה הפליג במעלת תמימותו, חסידותו, יושרו ונקיון כפיו של שמשו זה. ומדברים על לבו בתחנונים ובהפצרות, שלא יהין לעשות כדבר הזה.

'חס ושלום!' - היו אומרים לו - 'שלא תעלה על דעתך לנטוש את משמרתך הקדושה! וכי מה תבקש - שיבוא ויירש את מקומך מי שאכן יש בו, חלילה, כל אותם דברים גרועים?!

רק אחרי ששמע ר' בונם אותם דברים גופם, יוצאים מפורשים מפי הרבי בכבודו ובעצמו, נכנע וחזר בו ממחשבתו והמשיך להטות שכמו לשאת בעול ציבור, הקשה והכבד...

האיש ההדור בלבושו, שישב חסר סבלנות בין המון הממתנינים, לא היה, כפי הנראה, הדור כל כך בהתנהגותו ובמדותיו. הוא בא, אמנם, מדרך רחוקה, גמא ארץ עדי הגיע הלום, אולם בכל זאת, לא יבן יחיד' היה כאן. לפחות מאה איש, מתוך המאות שצבאו על הפתח, הגיעו ממקומות מרוחקים לא פחות ממנו, ולא מצא ר' בונם כל עילה,

בונם לשלוט ברוחו, והתייפח בבכי
סוער קורע לב.

'הזה' חלקי מכל עמלי? - שאל בקול רווי
דמע - 'הזהו השכר המגיע לי חלף
עבודתי?! לשם כך צריך הייתי להפקיר
את ביתי, את זמני, את כחותי ואת כל
אשר לי ולעמוד על המשמרת הזאת, כדי
לתת גוי למכים ולחיי למורטים?!...'

עיניו של הרבי המשיכו לנוע על פני
הנוכחים, עד אשר נעצרו ונחו
על פניו של המכה. הכרת פניו ענתה
בו, כפי הנראה. קולו של הרבי המשיך
להיות נמוך ושקט, אך הנימה התקיפה
שבדבריו נשמעה בבידור:

'בל' תהיין לכנוס אל חדרי פנימה, דיבר
הרבי אל האיש, 'מבלי ר' בונם
המשמש אתך! לא ייראו פניך לפני בטרם
תפייסוהו כראוי לו, ולא אטוה אזני לשמוע
מפיך דבר וחצי דבר, בטרם אשמע מפיו
כי מחל לך מחילה גמורה בלב שלם!'

הרבי שב אל חדרו, ור' בונם המשמש -
אל משמרתו, השקט הושב על
כנו, והממתינים המשיכו להיכנס, בזה
אחר זה, אל חדר הצדיק פנימה. אולם,
האיש המכה - לא קם ולא זע, לא ביקש
סליחה ולא מחילה, כמו לא סביבו וסביב
מעשהו נתחוללה זה עתה המהומה, וכמו
לא אליו כִּן הרבי את הדברים.

ההלם בחצר הרבי היה עצום. אותן
סטירות לחי שנחתו על פרצופו
של ר' בונם, ראויות היו 'לצלצל',
במרחבי פולין היהודית כולה, שכן,
כדבר הזה עוד לא היה!

ההס הפתאומי שהושלך בקהל הממתינים
הנדהם, כמו רעם המחאה האדיר
שפרץ מיד לאחריו, בישר לצדיק בחדרו
פנימה, כי דבר מה יוצא מגדר הרגיל אירע
בחוץ, על סף החדר. משעלו הקולות
וגברו, הופיעה דמותו הקורנת של הצדיק
על הסף. שוב נשתררה דממה, וההמון
נרתע לאחוריו ביראת הכבוד.

'מה' אירע? - שאל הרבי מופתע,
בקול דממה דקה.

מפני כבודו של הצדיק, לא מיהר המענה
לבוא. לאחר שנשנתה השאלה שוב,
אזר סוף סוף מאן דהו את העוז להשיב, אך
גם הוא מלמל בקול ענות חלושה. לאזניו
של הרבי הגיעו, איפוא, רק המילים:

'...שתי' סטירות לר' בונם המשמש!...

הרבי סקר במבטו את הקהל, ועיניו נחו
על משמשו הנאמן והמסור, אשר
ניצב לו בקרן זוית מעונה ונכלם, מחפה
עדיין בשתי ידיו על פרצופו המולקה.

'מה' זאת אומרת? - ניסר קולו הרך
של הרבי בחלל. לא יכול עוד רי

הצדיק הזה! אוי לי שהקדחתי תבשילי על סף חדרו! ריקם באתי וריקם אשוב לי! אוייה לי ווי לנפשי!...

ר' בונם המשמש נותר על עומדו כמאובן, כמו פגע בו הרעם. המילים הקטועות שיצאו מפי האיש, הלמו כקורנס על לוח לבו. מבלי להרבות בהיסוסים, דילג אל עבר האיש ותפסו בדש בגדו. נדהם הלה וניסה לחלץ עצמו מתפיסתו של בעל דבבו, אך לשוא: תפיסת ברזל יש לו למשמש הלזה, והוא גוררו אחריו, בעל כרחו, חזרה אל הקודש פנימה. הוא מושך עצמו לאחור, מבקש לבוס ולמלט את נפשו מן הנקמה שמבקש המשמש, כנראה, לנקום בו, אך זה איננו מרפה, מפלס לו מעבר ומושכו עמו פנימה, חזרה אל עבר שולחן הצדיק, אשר משם יצא זה עתה כלעומת שבא.

שוב נדם הכל. כל העינים רותקו אל השנים, שלא להפסיד, חלילה, מראה מאומה ממה שעתיד להתרחש כאן, וכל האזנים ניכרו כאפרכסות, שלא להפסיד מילה ממה שעתיד להיאמר כאן. ואז נישא קולו של ר' בונם המשמש בעוז: **רבי**, בהן צדקי, שלא אמחל לאיש הזה לעולם ועד, לא בזה ולא בבא, כי אם בתנאי אחד בלבד. תנאי ולא יעבור!... **ושוב** דממה. מתח. קוצר רוח.

ומשהגיע תורו ליכנס - עמד ונכנס, כמו לא היה דבר...

ר' בונם, הרבי קורא לך! - נשמע רחש-לחש בין הקהל. המשמש נזדרז לקום ממקומו ופסע קלילות אל החדר פנימה. בסמוך לרבי ניצב המכה. **הפייס** אותך האיש? - שאל הרבי. **לא!** - השיב ר' בונם.

כבש הצדיק את כעסו, לא גער באיש ולא נזף בו, רק הסב פניו ממנו והלאה, והורה לבא אחריו לקרב ולגשת.

רק עכשיו, משנוכח האיש לראות ולדעת כי נכזבה תוחלתו, וכי כל אותן הוצאות שהוציא וכל אותה טרחה שטרח וכל אותם טלטולי דרך שניטלטל עד שבא הלום לחלות את פני הצדיק שיעתיר בעדו - אך לשוא ולריק היו, שהרי אין הרבי מטה לו אוזן כלל ואף מסב פניו ממנו, אוראז נכנע לבבו הקשה, אוראז רפתה רוחו הגאה, וקול בכי אדיר נשמע ברמה.

אבל וחפוי ראש יצא האיש מחדר הרבי, דמעותיו ניגרות על לחיו ותיבות טרופות ומבולבלות נושרות משפתיו:

זה חמש עשרה שנה ערירים אנחנו! לא יורש ולא יקדיש! כבר הפכנו עולמות ולא נושענו! מקצה הארץ כיתתתי רגלי עד הלום, בתקוה להיושע בתפילתו של

בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום, נימולה באותה הזדמנות גם ערלת לבבו. מדותיו השתפרו מני אז עד לבלי היכר, ואורחותיו השתנו מן הקצה אל הקצה. כל ימיו נוהג היה, להזכיר את שמו של ר' בונם המשמש בסילודין, ולהפטיר אחריו:

'הוא הוא שהעמידני על רגלי!...

הסיפור הזה מרגש, ומעורר רצונות טובים, להיות מוחל וסולח.

והאמת, שזה לא בשמים, וחכמינו הקדושים דרשו זאת מאתנו (יומא כג.): 'הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה⁷ ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר: "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" (שופטים ה, לא)...

ועתה נתחיל בשיחה...

'נו!' - נשמע קולו של הרבי - 'ומהו התנאי?'

'שהרבי יברך אותו בכן זכר! - שאג המשמש - 'כעת חיה!...'

ארשת ההפתעה על פניו של הצדיק הפכה לחיוך זוהר. גבורת נפשו של משמשו הנאמן, היתה לו למשיב נפש ולמקור של שמחה.

'כה יתן ה', כאשר דיברת לאמר! - קרא הרבי במאור פנים אל עבר משמשו, ובהושיטו את ידו אל האיש, לחצה בחום ואיחל לו, כי ימלא ה' את משאלת לבבו במהרה לטובה...

כאשר זכה, אכן, האיש, בתום השנה, להכניס את בנו הנולד לו,

מעין החכמה

'אבל זה קרון של מעשנים!" - טען רבי ישראל, אך בכל זאת האברך עמד על שלו. רבי ישראל, ברוב ענוותנותו, התחשב בו והפסיק לעשן.

בינתיים היה קצת חנוק בקרון, לכן רבי ישראל פתח את החלון כדי לשאוף מעט אויר צח. שוב פנה אליו אותו אברך ודרש ממנו בעזות רבה לסגור את החלון כי קר לו. מיד רבי ישראל סגר את החלון.

הנסיעה ארכה זמן רב ולכן רבי ישראל נמנם מעט, אך פתאום התעורר בבהלה. אותו אברך הכניס לאזנו קיסם והעיר אותו, כי בעת נמנומו נחר קצת והאברך טען שזה מאוד

7. סיפר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א (אמרי נועם - מקץ, מאמר ח), וז"ל:

פעם נסע הגה"ק רבי ישראל מסלנט זצ"ל ברכבת, אל חתנו רבי אליעזר. באותם זמנים הרכבות היו קצת כבידות, והיה לוקח שלשה - ארבעה ימים עד שמגיעים. רבי ישראל רגיל היה לעשן כפעם בפעם, וכדי שלא לצער את אלו שאינם מעשנים, הוא נכנס לשבת בקרון מיוחד לאלה שמעשנים. באותו קרון ישב עוד איזה אברך צעיר שהעישון מאוד הפריע לו. אותו אברך, מחמת גסות הרוח שהיתה בו, התנהג כלפי ר' ישראל בזלזול רב ודרש ממנו לא לעשן בקרון זה.

יוסף ה' לי בן אחר

הנפש של התינוק, ורק אז הן קראו לו שם. ואם כן יש להתבונן מדוע קראה לו בשם הזה?

ומצאנו לאבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א, שביאר כך:

כאשר נולד לרחל אמנו, בנה בכורה, הביטה בו רחל והחליטה: השם שהכי מתאים לו, זה, יוסף!

והנה האמהות היו בעלות רוח הקודש, ותחילה הן ראו את מהות וסוג

מעין החכמה

ובאתי לכאן כדי להיבחן אצל רבי אליעזר חתנו ולקבל ממנו תעודה של שוחט'...

רבי ישראל נהג בו טובת עין, כאילו לא אירע מאומה ברכבת, והורה לו לבוא אליו והוא יבחן אותו, ואם יראה שהוא יודע היטב את ההלכות, הוא יקצר לו את הדרך וישיג לו תעודה באופן מידי. רבי ישראל בחן את האברך ונוכח לדעת שהוא לא יודע מאומה בהלכות שחיטה.

אמר לו רבי ישראל בלשון עדינה: 'אתה עדיין לא בקי כל כך בהלכה כדי להיות שוחט, לכן כדאי שתחזור על כל ההלכות עם מי שמבין בזה'. רבי ישראל שלח לקרוא לחתנו רבי אליעזר, ואמר לו שאברך זה מעוניין להיות שוחט בעיר שלו, ושהוא ממליץ עליו מאוד, אלא שהיות ואברך זה שכח חלק מההלכות, הוא מבקש ממנו בקשה אישית שהוא בעצמו ישב ויחזור אתו על כל הלכות שחיטה ויבחן אותו עליהם.

ישב רבי אליעזר והתחיל ללמד את אותו אברך בסבלנות רבה את כל ההלכות, ושינן אותו עמו עד שידע אותן על בוריין, ולבסוף בחן אותו והעניק לו תעודת שוחט ראויה לשמה, ושלח אותו בכבוד לעירו. וכשאנשים שמעו שאברך זה קיבל תעודת שוחט בהמלצתו של ר' ישראל מסלנט, כולם רצו לאכול רק מהשחיטה שלו...

מפריע לו. רבי ישראל לא מצא מקום אחר לשבת, וכך נשאר במקומו והמשיך לסבול מאותו אברך עד שהרכבת הגיעה ליעדה.

כשירד אותו אברך מהקרונ, ראה שיש התקהלות גדולה של אנשים בתחנת הרכבת. הוא שאל לפשר התקהלות זו, והשיבו לו שרבי ישראל מסלנט אמור להגיע היום, ולכן כולם מחכים לו. אמר האברך: 'אם כך אמתין כאן גם אני ואזכה להקביל את פניו של גדול הדור'.

אלא שכעבור דקות ספורות התברר לו שרבי ישראל מסלנט אינו אלא אותו זקן שהוא ציער ברכבת במשך כל הנסיעה. הוא הזדעזע מאוד ממעשהו ולא ידע היכן להטמין את עצמו מרוב בושה. לבסוף הוא ניגש לרבי ישראל והתנצל בפניו על התנהגותו הנוראה וביקש את סליחתו. 'לא ידעתי שכבודו הוא ר' ישראל מסלנט. חשבתי שכבודו הוא סתם איש פשוט' - הצטדק האברך, אך ר' ישראל השיב שזה כלל לא תירוץ משום שגם לאיש פשוט לא כדאי להציק.

ראה ר' ישראל שאותו אברך בצער גדול, ושאל אותו לשם מה הוא הגיע לעיר זו? 'למדתי היטב את כל הלכות שחיטה,

ובהתחלה חשבו שאהבה זו נובעת משתי סיבות:

הראשונה שהוא הבן של רחל שהיא האשה של יעקב.⁹ והסיבה השנייה שהוא בן זקונים ואדם בטבעו אוהב יותר את הבן זקונים.

אבל התברר להם ששתי הסיבות לא נכונות, שהרי אם הוא אוהב אותו כי הוא הבן של רחל, אז מדוע בנימין (בנה השני של רחל) לא זוכה לאותה אהבה. ואם האהבה נובעת בגלל שהוא בן זקונים, הרי בנימין יותר צעיר ממנו.

ועוד שאהבת יעקב ליוסף לא התבטאה רק ברגשי אהבה שגאו בלבו, אלא ניכרה אהבתו במוחש, שהרי מסר לו את כל רזי וסודות התורה, ובנוסף הכין לו 'כתונת פסים' שהיתה לבוש אלקי כדמות 'כתונת עור' שעשה ה' לאדם הראשון...

ומכיון שכך נולד בלבם רגש שנאה וקנאה, ומכיון שהיו אנשי אמת והרגישו שלבכם לא שלם אתו, לא רצו לעשות שקר בנפשם ולא יכלו לדבר אתו...

עברו ימים, והאחים הלכו לרעות את צאן אביהם בשכם והתעכבו מלשוב,

כאשר הביטה רחל בתינוק הנולד לה, ראתה שבתוך נשמתו טמונה הדאגה האמיתית והכנה לכל יהודי כאשר הוא שם, הדאגה לקרבו ולהכניסו תחת כנפי השכינה. ואפילו אם הוא יהיה רחוק ונידח 'בקצה השמים', הוא ידאג לו להביאו אל ה'. ולכן היא קראה לו יוסף - 'וַיִּתְקַרְא אֶת-שְׁמוֹ יוֹסֵף לְאָמֹר יוֹסֵף ה' לִי בֶן-אֶחָד' (בראשית ל, כד) -

וַיִּתְקַרְא אֶת-שְׁמוֹ יוֹסֵף, שהוא בכח עבודתו יוסף (ויביא) לה' את, ה'בן האֶחָד'.

ומכיון שליוסף היתה רגישות מיוחדת מאוד לכל יהודי ויהודי, לכן כאשר ראה את אחיו עוברים על שלש עבירות, שהן: אכילת אבר מן החי, ושהיו מזלזלין בבני השפחות לקרותם עבדים, ושהיו חשודים על העריות, לא יכל לסבול זאת ולכן הביא את דיבתם רעה אל אביהם...⁸ והאחים חשו שהוא 'רודף' אחריהם.

ובנוסף, יוסף תפס מעמד מכובד מאוד בבית יעקב, וכמו שנאמר: "וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת-יוֹסֵף מִכָּל-בָּנָיו כִּי בְרִזְקָנִים הוּא לוֹ וְעֵשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פְּסִים" (שם לו, ג).

מעין החכמה

8. **והאמת** הוא טעה בזה, והם לא חטאו, אלא שכך נדמה היה לו, ולכן נענש על החשד שחשד בהם.
9. **כך** כתב ה'משך חכמה' (בראשית לו, ד).

וכן ישמח את אחיו במיני מטעמים
מהמטבח של אבא...

ולהפתעתו במקום לקבלו בחיך ובמאור
פנים תפשוהו בכח והפשיטו

ממנו את כתונת הפסים שעשה לו אביו...

האחים לוקחים אותו וזורקים אותו לבור,
וזה לא סתם בור, אלא בור מלא
נחשים ועקרבים... ומרוב הפחד נעלם לו
כל הדם מהגוף, והוא נראה תָּוֹר ועלוב...

בתחתיות הבור עומד יוסף ומתחנן אל
אחיו. אך הם הבינו בהשכלה

אלקית שכך דינו, ולכן התרחקו משפת
הבור לבל ישמעו קולו, והתיישבו לאכול
לחם. ובעודם אוכלים והנה אורחת
ישמעאלים¹⁰ עוברת בסמוך לבור, והם
רואים שעופות רבים מתקבצים סביב
בור אחד, הם מבינים שיש שם מים והם
ניגשים אליו. וכשהגיעו ראו בתוכו נער
כמעט ערום הנמצא בתוכו - 'מים לא
מצאנו, אבל בטח נקבל כמה פרוטות אם
נמכור את הנער הַתָּוֹר הזה לעבד'...

כאשר ראו האחים שהישמעאלים
לקחוהו, ניגשו אליהם ואמרו
להם: 'נער זה עבדנו ומכיון שהוא לא

יעקב התמלא דאגה לבניו ולכן ביקש
מיוסף: "לכה ואשלחך אליהם" (שם פסוק
ג), ולמרות שיוסף ידע שאחיו שונאים
אותו, רצה לקיים מצות כיבוד אב.

יוסף חיפש את אחיו ולא מצאם,
וימצאהו איש והנה תועה
בשדה, ויאמר מה תבקש? ויאמר לו:
"את אחי אנכי מבקש" (שם פסוק טז),
והשיב לו שהם נמצאים בשכם.

יוסף מגיע לשכם ורואה מרחוק את
אחיו. השבטים הקדושים נושאים
את עיניהם ורואים אותו מרחוק,
ואומרים: "הִנֵּה בָּעַל הַחֲלָמוֹת הִלְזָה בָּא"
(שם פסוק יט), והחליטו להורגו...

בין האחים עמד ראובן והחליט להצילו
ולכן הציע להם: לא נהרוג אותו
אלא נשליך אותו לבור...

סוף סוף יוסף מגיע אל אחיו ולבו
מתמלא שמחה. 'ברוך ה', אחרי
מסע ארוך כל כך של חיפושים ונדידה
בדרכים מצאתי אותם! וכשכולו מלא
אבק דרכים ומותש מהדרך המפותלת,
ניגש אליהם נרגש, משום שעכשיו הוא
יזכה לשמח את אביו בקיום השליחות.

מעין החכמה

שקנה את יוסף היו המדיינים בעלי הסחורה. ולכן
נאמר בהמשך: "וְהַמְדַיִּנִּים מְכָרוּ אֹתוֹ אֶל-מִצְרַיִם
לְפֹטִיפָר סָרִיס פְּרֵעָה שֶׁר הַטַּבָּחִים" (שם פסוק לו).

10. כתב הרמב"ן (בראשית לו, כה) שהישמעאלים
היו בעלי השיירה של הגמלים, והם
הובילו את המדיינים עם סחורתם למצרים. ומי

כן תמכרוהו לנו'. האחים שמחו על ההצעה ומכרוהו בעשרים שקל. **הישמאלים** העמיסו אותו, והמשיכו במסעם לארץ העבדים - מצרים. ומציינת התורה, שאותם ישמעאלים הובילו אתם "נִכְאֵת וצָרִי וְלֹט" (שם פסוק כה).

מתנהג אלינו יפה זרקנו אותו לבור'. אבל הישמעאלים לא האמינו להם ולא רצו להחזירו, כשראה שמעון שמסרבים להחזירו צעק צעקה גדולה עד שהארץ כולה רעדה, הישמעאלים נבהלו מאוד ואמרו לאחים: 'אמרתם שהוא לא מתנהג אליכם יפה - אם

מעין החכמה

כסף. היש לך מצב שפל מזה? אותם סוחרים נושאים אותו מצרימה למכירה כעבד. כאילו הוא סוס וחמור...

11. בשיחה שמסר הגה"צ הרב אברהם צבי מרגלית שליט"א (מפיק מרגליות, בראשית חלק ב - עמוד שג), אמר כך :

האם מה שחסר לו עתה זה ריח טוב? האם זה מה שירומם אותו ויעודד את רוחו? הרי זה כל כך זניח. משל למה הדבר דומה? לאדם שזורקים אותו לבור הכלא. המקום צר, חשוך וטחוב, אינו ראוי אפילו למגורי בהמה, אך ישנה קרן אור שמפציעה בפינת התא הצר, ושם עומד עציץ ובו פרח... וכי הפרח ינחם אותו!?

התורה הקדושה כותבת, שאותם ישמעאלים נשאו על גמליהם נכאת וצרי ולוט, שהם מיני בשמים. מדוע חשוב לנו לדעת על כך, אומר רש"י (בראשית לו, כה): 'למה פרסם הכתוב את משאם? להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יזקק מריח רע'.

יכך ביארו בישיבת 'טלז' את הענין :

הקב"ה שינה את דרכי מסחרם של הישמעאלים, כדי שיוסף, בדרכו למצרים, לא יריח ריח רע.

משל למלך שהיה לו בן. אותו בן שהיה מפונק מאוד התנהג באנוכיות מופגנת, חש שהכל מגיע לו... המלך שרצה שאותו בן ימלוך אחריו, החליט שחייבים להעביר את הבן 'סדרת חינוך'. מה עשה? קרא לחבורת בריונים גסי רוח, והפקיד בידם את הבן לתקופת מה. הללו צירפו אותו למסעותיהם, והתייחסו אליו ככל היותר כאחד מבני החבורה. הטילו עליו מטלות כבידות, האכילוהו מאכלים פשוטים וגסים, קיצרו של דבר טיפלו בו כפי שציפה מהם המלך, ואף יותר מכך.

שואלים רבותינו, הלא יוסף היה במצב נורא כל כך, כמעט שאין מצב שפל יותר. האחים, שהוא עצמם ובשרם, משליכים אותו לבור מלא נחשים ועקרבים. הם אפילו לא מתרגשים מכך שאחיהם עומד להינשך למוות. גם אם לא, הרי שיגווע ברעב ובצמא. יושבים לאכול לחם כאילו לא קרה דבר.

פעם אחת, תוך כדי מסע מפרך, פוגש המלך לפתע את בנו. היה זה יום חם מאוד, והבן הזיע

רואים אורחת ישמעאלים, כאן מתעוררים רחמיו של יהודה והוא מציע לאחיו למכור את יוסף לאותם ערבים שפלים. האחים מתרצים, ומוכרים את יוסף בעשרים

ליוסף התחושה אולי הם צודקים לגבי, אולי אני לא ראוי להיות בכלל שבטי-יה, 'אין לי שום משמעות, אין לי שום חשיבות, תמיד הייתי בודד בלבי (ויקנאו אותו 'וישנאו אותו'), ועכשיו אני בודד גם בגופי, לבד, בלי אחים, בלי אב ואם, בלי הבית החם, לבד!

במדרש (בראשית רבה, פרשה פד - אות כד) כתוב שיוסף נמכר חמש פעמים! וממכירה למכירה התעצמה והתחזקה הרגשת בדידותו עד שהגיע למצרים, ושם בעומדו על הבימה בשוק העבדים התעצמה בקרבו התחושה הנוראה של הבדידות...

וכאן נעצור לרגע ונתבונן ברדיפות שגרדפו הצדיקים מתחילת חומש בראשית: **אברהם** נרדף מנמרוד ומארבעת המלכים. יצחק נרדף מאבימלך. יעקב נרדף מ'עשו ולבן, אך המכנה המשותף ביניהם הוא שהרדיפות הללו נעשו על ידי אנשים בעלי 'נשמה שחורה' טמאים ומשוקצים. אך כאן אצל יוסף הצדיק התגלתה תופעה חדשה - אנשים בעלי 'נשמה דאצילות' אשר נשמתם הקדושה חצובה משמי שמי קדם שלא עושים שום תנועה בלי לקבל רשות מפמליא של מעלה, כשהם עושים פעולה כזאת צריך לחשוש שאולי הם צודקים, וכאן נולדה

אסון ושמו בדידות!

כל יהודי חייב להאמין ב"ג עיקרים של התורה הקדושה, והעיקר הי"א הוא: 'שהקב"ה מעניש לרשעים ומשלים

בשיחה שמסר הגה"ק הרב אליהו אליעזר דסלר זי"ע"א אמר כך (מכתב מאליהו, חלק א - עמוד 296):

מעין החכמה

הוא הדין לגבי יוסף. הוא עובר טראומה נוראה, הכל שחור משחור. נראה שאין אפילו קרן אור המפציעה בעלטה. אבל פתאום יש חיך קטן. הוא מריח ריח נעים. אמנם לא הקלה פיזית ממשית, אבל בכל זאת, אור בקצה המנהרה. תחושה נפלאה, לא שכחו אותי. יש מי שמביט עלי כל העת ודואג לי. זהו איתות מלמעלה שאתה לא לבד. לא נזנחת חלילה. נכון שמדובר בדבר זניח לחלוטין, אבל הוא משנה לחלוטין את התמונה. יכול להעלות את האדם מדכודך ויאוש, מתחושה של 'הכל אבוד', לתחושה של תקווה ואמונה...

כהוגן. האב שראהו בכך, שלח לו קרטיב מרענו, חיך אליו והמשיך בדרכו. הבן חיך באושר ופניו לא היו לו עוד. שאלוהו מלווי הבריונים הגסים, מה האושר הזה הנסוך על פניך, הרי המלך אפילו לא התעכב לפגוש אותך. בסך הכל שלח לך משהו שאינו שווה אפילו שקל. לשמחה מה זו עושה?

אמר הבן, נכון, כרגע אני ממשיך אתכם, ממשיך לסבול מהצוקותיכם, אבל יש לי נקודת אור להיתלות בה. לא הקרטיב שימח אותי. אני רואה שאבא לא זנח אותי, לא שכח אותי, מחכה ומצפה לי, מחיך אלי.

אדם (חוץ מהריגה) הוא להכניס אותו לצינוק.

ואם כן החוטא, שהתעניינותו רק בענייני עולם הזה, גם כשנפרד מהם על כרחו, התעניינותו נשארת בעולם הזה, ובמקום שבה אליו לא ימצא שייכות אל שום דבר, **וירגיש בעצמו רק את האני, ותו לא מידי. הכל נעדר, הכל, כל מה שהתעניין בהם - אינם!**

יודע הוא ומרגיש את הווייתו, והווייתו **גלמודה לעד לעולם.**

ויוסף במהלך הנורא הזה שעשו אחריו, נכנס לתוך מציאות הבדידות!...

שכר טוב לצדיקים, והנה מקום השכר לצדיקים הוא בגן עדן, ומקום העונש לרשעים הוא בגיהנם, וחז"ל ניסו לקרב אל השכל מהו ה'גיהנם' - ומצאנו לרבינו המהר"ל (תפארת ישראל - פרק יח) שהסביר **שהגיהנם זה הבדידות.**

וביתר ביאור - האדם עצמו הוא הרגשת הוויית עצמו - הרגשת האני. והקב"ה נטע וטבע בכל אדם געגועים גדולים להיות מחובר עם המציאות שבסביבתו, ואם לא יתנו לו להשתייך עם שום דבר בחוץ, **לא יוכל לסבול את בדידותו.** ולכן העונש הכי חמור שאפשר להעניש

הבדידות הולכת ומתגברת!

עבד לאדם בעל תכונות נפש ההפוכות ממנו בתכלית. איזה חושך ואפלה משתררים בתוך לבו, נקל לשמוע את רוחות הסערה ואת קולות הברקים המושמעים בתוך מוחו, איזה צער וקטנות מוחין מחוללים ורוקדים בתוך נשמתו. הכל כל כך חסר משמעות, כל מה שקורה מסביב חסר טעם וריח, אין משמעות לכלום, הכל נובל וקורס...

ולפתע פתאום מתוך כל יסורי נפשו הנה מופיעה אשה יפה וחשובה, אשת אדוניו ומקרבת אותו אליה, והנה שוב אינו בודד ועוזב לנפשו, יש מי שאוהב

יוסף עדיין עומד על דוכן העבדים, והנה עובר בשוק, אחד משרי המלך פרעה ו'פוטיפר' שמו, ורואה את העבד המוצע למכירה. הוא ניגש אליו ובוחנו מכל הצדדים, ובסופו של דבר מחליט לקנות אותו... המוכר ניגש ליוסף מניח על צוארו שלשלת ברזל ומוסרו ביד פוטיפר...

ויוסף שואל את המוכר: מי קנה אותי? והמוכר השיב: הא! זה! הוא התליין של המלך פרעה, הוא הממונה מטעם המלך להוציא להורג!...

נקל לתאר את ההרגשה של יוסף יאָפּיר הדאגה לזולת' שכעת צריך להיות

הדתה, וכך במשך שנה שלימה מאבקים על גבי מאבקים - האם להשאר עבד חסר משמעות בבדידות נוראה,¹² או סוף סוף למצוא מקום מנוחה, למצוא פורקן לבדידותו.

אותו ורוצה את קרבתו, ויוסף עומד בנסיון ודוחה אותה.

אבל בלילה בשכבו על מטתו, שוב מתגברת הרגשת הבדידות ולמחרת שוב נסיון הקירוב ושוב

מעין החכמה

שחורה הוא קשה לשמוע וקשה לאבד.

ובעל המרה ירוקה שתכונתו הוא חס ולח - הוא ממהר לשמוע וממהר לאבד.

מרה לבנה היא קרה ולחה, וזה חלק רע.

מרה אדומה היא חמה ויבשה. וממילא הוא ממהר לשמוע וקשה לאבד. ורוב החכמים הם האדומיים.

ונרחיב במקצת:

המרה האדומה היא חמה ויבשה, ואדם שמתגברת בו המרה האדומה עליו אמרו במשנה: 'מהר לשמוע וקשה לאבד'.

כי היחס מקבל מהרה, והיבשי מאבד בקושי... ורוב החכמים הם האדומיים בעלי מרה אדומה.

והמרה הירוקה היא 'לחה' ומכיון שכך, כל מה שנכנס לתוכה הרי הוא טובע ונעלם! ועליו אמרו במשנה: 'ממהר לאבד'.

ולתוספת ידיעה: המרה הירוקה מתגברת בדרך כלל כאשר האדם עובר לחץ, פחד או בזיונות.

לדוגמא: ילד ישן צהרים, אמא שלו ראתה שהוא ישן חזק, נעלה את הדלת של הבית ויצאה החוצה... לסידורים.

12. וכדי להבין איזה נזק הם יכלו לגרום במעשיהם ליוסף הצדיק, נרחיב:

בכל הדורות מעת היות עם ישראל לגוי היו בעם ישראל לומדי תורה. יהודים יקרים שהכירו את תכליתם והקדישו זמן ללימוד תורה.

וחכמינו הקדושים חילקו את לומדי התורה לארבע קבוצות, וכך הם אמרו (אבות פ"ה מ"ב): 'ארבע מדות בתלמידים:

מהר לשמוע ומהר לאבד - יצא שכרו בהפסדו. קשה לשמוע וקשה לאבד - יצא הפסדו בשכרו. מהר לשמוע וקשה לאבד - חכם. קשה לשמוע ומהר לאבד - זה חלק רע'.

וביאר רבי שמעון בר צמת, התשב"ץ זיע"א, בספרו מגן אבות (שם), וזו"ת: לכל אחת מהאיכויות ישנה תכונה מיוחדת:

בעל מזג חס - ממהר לשמוע.

ובעל מזג קר - קשה לשמוע.

בעל מזג יבש - קשה לאבד.

ובעל מזג לח - ממהר לאבד.

ולפי זה נוכל לזהות את ארבעת הקבוצות המובאים במשנה:

כאמור מרה שחורה, תכונתה קרה ויבשה - ולכן בעל מרה

ויוסף עומד בנסיון ונמלט משם. באותו רגע כל המלאכים והשרפים עמדו בתמיהה על גודל כחו. **ובאותו רגע התגלה אור חדש בכל העולמות, ירד אור גדול נורא ונשגב.** ובזכות אותו האור כל הגברים של עם ישראל שעתידים להיות בארץ מצרים יזכו להנצל מכל חטא ויצליחו לשמור על קדושתם.

וזה לשון המדרש (ויקרא רבה, פרשה לב - אות ה): ר' הונא בשם ר' חייא בר אבא אמר, **שרה אמנו** ירדה למצרים וגדרה עצמה מן הערוה ונגדרו כל הנשים בזכותה, **יוסף ירד** למצרים וגדר עצמו מן הערוה ונגדרו ישראל בזכותו... והנסיגות ממשיכים...

ואז מגיע הנסיון הגדול, אין אף אחד בבית, "ויבוא הביתה לעשות מלאכתו" (בראשית לט, יא), כל אותם רגשות אפלים, כל אותם לילות של הרגשת בדידות ודחיה, הכל צף ועולה, הכל כל כך סוער ומסעיר, הרגשות מאיימים לבולעו, ויוסף נכנס לבית פוטיפר...

ובשמים ממעל מלאכים יאחזון רעד וחלחלה, ושרפים שואלים בנדבה, כל חילות זרועות מעלה רוגשים ורועשים, האם יוסף יעמוד בנסיון או לא, בכל הרקיעים רעש ופחד עצום ועוקבים בדאגה אחר יוסף הנכנס לבית פוטיפר. וגם אביו יעקב בארץ כנען מתמלא פחד ושולח את דמות דיוקנו לחלון ואומר לו: 'אם תחטא בחטא זה תאבד לנצח - כל העושה זה חרפתו לא תימחה. לעד.'

מעין החכמה

הירוקה, ונועלים את המוח במנעול ובריח! אין יוצא ואין בא!

ולעומת זאת, על ידי הענקת חום ואהבה, דברי עידוד ושבח ונתנת אמון, מגבירים את המרה האדומה, ואזי ה'שכל' וה'לב' פתוחים לקבל את ה'חכמה' כפתחו של אולם, והכל סלול לפניו. ולכן, כל אדם שרוצה להעמיד ילדים טובים, ותלמידים מוכשרים, עליו ללמוד להעניק כבוד...

ובבדידות שיצרו האחים ליוסף, הם יכלו להגביר לו את המרה הירוקה לאין שיעור... אך אב הרחמים, הציל אותו מכך!

הילד התעורר, והחל לקרוא: אמא, אמא, אמא... ואין קול ואין עונה, היא ברחה מהקן.

הבית נעול, הילד מוגן... אך, הילד תָּוָה מציאות של בדידות! ובלבו נוצרת פחד נטישה או חרדה...

האמא הזאת על ידי המעשה הטיפשי הזה הגבירה לו את המרה הירוקה וגרמה לכיווץ כל מערכות החשיבה שלו. יכול להיות שהילד הזה יסבול שלשים שנה מבעיות קשב וריכוז, והכל בגלל אמו האוהבת!

וכן, על ידי אלימות מילולית, וחוסר אמון, השפלות ובזיונות, מגבירים את המרה

עמוק בתוך הבור...

וקשה, וכי זו תשובה ל'שקציה' הזאת?
הרי היא אמרה דברים של
טעם, והוא עונה דברי מוסר, וכי זה מה
שיועיל לדחות אותה מעליו?

אלא שמעתי פעם, אמר הרב דן סגל, שכך
ענה לה יוסף: את טוענת שהאברים
שלי בידך, ואת יכולה לנקר את העינים,
לחתוך את הידים, ולסרוק את בשרי
במסרקות של ברזל. ומכיון שהאברים
שלי הם בידך לכן אני חייב להקשיב לך.
אז דעי לך שזה רק דמיונות, 'פטה מורגנה'
(חזיון תעתועים), את לא יכולה לעשות שום
דבר מבלעדי רצונו יתברך! ואם הקב"ה
רוצה שאני אראה - אף אחד לא יכול
לקחת את זה ממני! וממילא האברים שלי
- שלו הם, ואני מחוייב לרצונו יתברך!

ודוד המלך סיכם את כל יסוריו של יוסף,
כך: "שָׁלַח לַפְּנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד
נִמְכָּר יוֹסֵף. עָנּוּ בַּכֶּבֶל רָגְלוֹ בְּרֹזַל בָּאָה
נִפְשׁוּ" (תהלים קה, יז-יח) - היא ציורה
לקשור ברזל דוקרני בצוארו שאם הוא
יוריד ראשו ולא יסתכל הוא ידקר, והוא
הוריד את הראש, ופצע עצמו ודקר את
גרונו, העיקר לא להסתכל...

בשיחה שמסר הגה"צ הרב דן סגל
שליט"א אמר, וזתו"ד:¹³
הנסינות שעברו על יוסף זה נורא
נוראות, ו'וְיָהִי כַדְבָּרָה אֶל־יוֹסֵף יוֹם יוֹם'
(בראשית לט, ז). אומרים חז"ל¹⁴ - שנה
שלימה היתה מפתה אותו ועשתה כל
התחבולות כדי לטמא אותו, והיא זאת
שאמרה להכניס אותו לבית הסוהר, כי
פוטיפר רצה להרוג אותו מיד, כמו
שכתוב: "וַיִּתְּר אֶפֶס" (שם פסוק יט) - מלשון:
"וְחָרָה אִפְּי וְהָרַגְתִּי" (שמות כב, כג) - רק
היא אמרה להכניס אותו לבית הסוהר.

למה? כי היא היתה בטוחה שאם הוא
ישאר בחיים היא עוד תצליח
להכשיל אותו! ושם, בבית הסוהר היא
החלה במסכת איומים!

'אם לא תשמע לי ולא תסתכל עלי,
אני אעוור את עיניך! ויוסף ענה
לה: 'ה' פוקח עֵינַיִם'.

'אם לא תשמע לי אשאיר אותך בבית
האסורים לעולמי עד, פה תמות,
פה תקבר, ופה ירקב בשרך! ומה הוא
ענה לה: 'ה' מתיר אסורים!'

מעין החכמה

13. **קונטרס** מי ירפא לך (עמוד צד).

14. **מדרש** רבי תנחומא (פרשת וישב - אות ח).

וה'משבר' הזה זורק אותו לקרשים, ובעקבותיו הוא מחליט שיוסף הוא הראוי למלוכה...

וכעבור 12 שנה בבית הסוהר הגיעה עת הגאולה, פרעה חולם שני חלומות, ומקבל 'משבר',

בכייתו של יוסף

והתורה סיפרה לנו על מה שקרה באותו סיבוב, וכך היא אמרה: "בנות צַעֲדָה עָלֵי שׁוּר" (שם מט, כב) - בשעה שיצא יוסף למלוך על מצרים, היו בנות מלכים ובנות המושלים, עומדות על החלונות, והיו מבקשות לראות את פני יוסף, אך יוסף שמר על קדושתו, ישב במרכבתו ועיניו מושפלות, והבנות שרצו שיביט בהם היו משליכות למרכבתו שירין, עזקין וכל מיני תכשיטין של זהב, אולי כשיראה את התכשיטים היקרים הוא יתפעל וירם את עיניו לראות מי השליך אותן...

אך זה לא עזר להן. ויוסף לא הרים את עיניו... ושוב, על כס המלוכה, חלפו עליו שנות טרור של נסיונות קשים ומרים, הרחק הרחק מביתו של אבא... **וכעבור** שבע שנים החלו שנות רעב...

אחי יוסף מגיעים למצרים לרכוש אוכל, ויוסף הצדיק מעביר אותם טרור, עד שמתוודע אליהם, ובוכה אתם, ¹⁵ וכמו

פרעה מלך מצרים קרא לעבדיו, וציוה: מהר, מהר, להכין את כל הנצרך לטקס ההכתרה...

החייטים התרוצצו עם בדים וסרטי מדידה, הצורפים הסתודדו ליד אוצר המלך וציפו למתכות היקרות שיקבלו להכנת התכשיטים...

במטבח המלכותי, עבדו מאות שפים, באפיה ובישול, בטיגון ובצליה... והיינן רץ עם עשרות מעוזריו לבחור את חביות היין הטובות ביותר...

ואז החלו בטקס ההכתרה... "וַיֹּסֶר פְּרָעָה אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ, וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף, וַיִּלְבֹּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ, וַיִּשֶׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל צַנְאוֹ" (בראשית מא, מב)...

הסעודה הסתיימה, ויוסף יצא לסיבוב בכל שטחי הממלכה, "וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פְּרָעָה וַיַּעֲבֹר בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם" (שם פסוק מו)...

והשמועה פשטה כאש בקוצים...

מעין החכמה

כשם שלא פייס יוסף את אחיו אלא מתוך בכיה, כך כשיגאל הקב"ה את ישראל מתוך בכיה הוא גואלם, שנאמר: "בְּבִכֵי יָבֵאוּ"

15. בשיחה שמסר הגה"ק הרב חיים אפרים זייטשיק זיע"א (נאר חדש - דברים, עמוד 9), וז"ל:

פרשת מקץ - בכייתו של יוסף

רצה שיענשו בעולם הזה, כדי שיהיו זכאים לעולם הבא. אבל דבר זה, אינו מתיישב על הלב. התחת אלקים הוא, לבוא עמהם לחשבון עוונות! ומה גם, שהוא יהיה המעניש?!

העונשין, שיענש האדם על חטאיו, הם על ידי גבראים אחרים, לגמרי אחרים, היינו, על ידי מלאכים רעים, שנוצרים ביחוד למטרה זו, אבל בשום אופן אין צדיק פועל רע, כי אם במקום שצִנְתָּה תורה לענוש מיתה או מלקות למחוייב על פי דין, ותו לא. ועוד יותר: לגרום יסורים נוראים לאביו הזקן? כי מה נקל לצייר רב עגמת נפשו ומכאוב לבבו, באומר: "אתי שפִּלְתָם

שנאמר: "וַיִּנְשֶׁק לְכָל-אָחָיו וַיִּבְכֶּה עֲלֵהֶם וַאֲחֵרֵי כֵן דִּבְרוּ אִתּוֹ" (שם מה, טו)...

וכאן עמד הגה"ק הרב יוסף יהודה ליב בלוח זיע"א ותמה תמיהה גדולה. וזה לשונו (שיעורי דעת, חלק ב - עמוד קי, מהדורא חדשה):

יש להשתומם על התנהגות יוסף עם אחיו. אמנם, כי חטאו לו, וחטאם נורא. אבל האם אי אפשר היה לו, ליוסף הצדיק, לעבור על מדותיו ולמחול להם - מבלי לענוש אותם בעגמת נפש וצרות כאלו, כמו שהתנהג עמהם?

אמנם, אומרים, שבידעו חטאתם, לאלקים, ומאהבתו אל אחיו,

מעין החכמה

ולחיאסף בתוך אור האבוקה, כן מתמזגת האהבה והתשוקה של נשמת עם ישראל באהבת עולם שאהב הקב"ה את ישראל, הצורה ליוצרה, והיוצר על צורתו משתוקקים וכוספים זה לזה...

שלהבות האהבה ההדדית שבין הקב"ה וישראל, והכח האדיר שיתוהו בשעת האיחוד הנכסף לעתיד לבוא מי ישער, ואין מילים בפי מי לתאר, והכל תלוי כפי מדת ריבוי וגודל הבכיה והגעועים של ישראל.

וכמו שיתאוה האורח שנשבה לשוב לארץ מולדתו להיות עם משפחתו, כן תכסוף הרוח המשכלת להיאחו במעלות הגבוהות עד עלותה אל מערכות אלקים חיים שאינמו בתי חומר...

וּבְתַחֲנוּנֵים אוֹבִילִם אֶל-נַחְלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יְשׁוּר לֹא יִפְשְׁלוּ בָּהּ כִּי הֵייתִי לְיִשְׂרָאֵל לָאֵב וְאֶפְרַיִם בְּכָרִי הוּא" (ירמיה לא, ח).

הבכיה של יוסף ואחיו אינה של צער, אלא זהו ביטוי של שמחה וסערת הגעועים, כן מתוך אמונה, התרגשות ובכיה, וגעועים גדולים ועזים תהיה גאולת ישראל.

כשהדרישה והכיסופין לגאולה לגילוי שכינה תהיה עצומה תתגלה ותופיע אז האור ואהבת ה' לישראל הצפונים ומצפים בכליון והשתוקקות רבה.

כשתי להבות אש סמוכות אחת לחברתה, כמו נר בפני אבוקה, שהאבוקה שואפת לבלוע ולאסוף את אור הנר, ואור הנר שואפת להיבלע

פרשת מקץ - האדם כלול מכל כחות הבריאה

הגמרא הקדושה המשבחת את הנעלבים ואינן עולבין וכו', ואם כן מדוע יוסף לא התנהג כך? והקושיא קושיא חזקה כברזל!

יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו עלי הויו כלנה" (בראשית מב, לו). והרי בסוף הסיפור על ר' בונם המשמש הבאנו את דברי

האדם כלול מכל כחות הבריאה

לפי רצון הבורא ב"ה, שרצה ושמצא לטוב מאוד בחכמתו העליונה, דוקא בעולם כזה, ובריאה כזו!

וזהו מה שמצינו לחז"ל (יומא כב:), אשר: 'דבריהם כגחלי אש', 'כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם'. שבאמת אין ראוי, וגם אי אפשר, להמית לגמרי כח אחד מכחות האדם. ואם אנו רואים תלמיד חכם, שאינו נוקם, ומוחל על עלבונו, תדע שאינו תלמיד חכם! אל תאמין שנתשרש מקרבנו כל ארס הנחש, שצריך ומוכרח להיות באדם לפי רצון הבורא!

ואחרי שהביאה הגמרא את המימרא הזו: **'כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם'**, הקשתה - והלא ישנו ציווי מפורש בתורה: "לא תקם ולא תטר את בני עמך" (ויקרא יט, יח), ומתרצת: **'ההוא בממון הוא דכתיב'** - היינו בנוגע לענייני ממון אפשר לאדם ומוכרח הוא להחליש כח הנחש שבו ולא להקפיד כלל, ושלא להרחיב את הכח הזה, למען לא יעדף המזג. אבל צער

והרב יוסף יהודה ליב בלוך זיע"א תירץ את קושייתו, אך קודם לכך הקדים הקדמה חשובה, וזו היא:

רופא כי יתן סם מרפא, וימזוג בו לרפואה איזה חלק מארס נחש. כמובן, שיתן רק מדה קטנה שלא יפסיד לגוף, ורק אז, מביא התועלת הנרצה, בהיותו ממוזג ביחד עם יתר הסמים הנדרשים.

ואם יאמר הרוקח האי מבין, להחסיר החלק הזה, או שיתן תרופה המבטלת אותו - רעל נגדי, אגלת היא לו. באשר, הרופא הוא היודע בחכמת הרפואה, כי נחוץ הוא, ומזגו בוודאי באופן שלא יזיק.

כן הבורא ב"ה, ברא את האדם ממוזג באופן זה, והאדם הוא עולם קטן: **וכל מה שנמצא בעולם, נמצא באדם.** וגם ארס הנחש נמצא בו, אבל צריך שיהיה נשאר ממוזג באופן זה שרצה הבורא ב"ה שלא יזיק. **אבל חלילה לו להמית איזה כח מכחותיו, שאז תחסר נפשו, ולא תהיה עליו תורת האדם -**

פרשת מקץ - יוסף הצדיק נאבק עם ארס הנחש

אבל אם לא מפיס אותו אז יחזיק רגש הנקמה בלבו במדה כזו.

ונסכם: בנוגע לענייני ממון לא יתעורר לנקום כלל, וגם לא יטור מאומה יתעורר עד כדי שיתפרץ רגש הנקמה חוצה, ואי מפיס ליה - יתפיס. וממילא, תחת אשר אחרים, בהתעורר אצלם רגש הנקמה, לא ירצו בפיוס, כי אם כל חפצם שיוציאו הנקמה אל הפועל, המתנהג על פי דרך התורה ירצה, אדרבה, כי יפיסו חברו, למען השתק סערת רגש הנקמה בלבו, ואז האדם הוא על מתכונתו, לפי רצון הבורא בטבע הבריאה, ממוזג בנועם מזגו ודקותו, אבל לא יותר, כי אז יחסר המזג!

וכך כתב להדיא רבינו יונה בספרו שערי תשובה (שער ג - אות לח):

'ואמרו' זכרונם לברכה כי אזהרת הנטירה על דבר שבממון, אבל על דברי גאווה ובוז ודרישת רעה מותר לשום הדברים על לבו. ואמרו ז"ל על זה, כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם, אבל אם יבקשו ממנו מחילה יעביר על מדותיו.

הגוף אינו רשאי למחול, וגם אי אפשר להשרישו מקרבו במדה כזו שיחסר המזג.

ממשיכה הגמרא ומקשה: איך אתה אומר שבצער הגוף צריך להיות נוקם ונוטר, והלא נאמר בבריייתא: 'הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר: "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" (שופטים ה, לא)...

ומשיבה הגמרא: **'דנקיט ליה בליביה'** - שהמדה הנדרשת היא רק למנקט בליביה, ולא שיתפרץ האדם החוצה לעלוב ולהשיב. ובמדה כזו, אמנם, צריך האדם להתחזק ולהאיר אור שכלו, להחליש כח הנחש שנמצא בו, ולהעמידו במזג כזה. ועל זה נאמר: 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו' - תחת אשר האיר גם הוא דעתו, שהיא שמש, המאירה בתוך החושך הנמצא באדם, אבל להמית, אין צריך, ואי אפשר!

ממשיכה הגמרא ומקשה: 'והאמר רבא, כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו!' ומשיבה הגמרא: **'דמפיסו ליה ומפיסו'** - שאם יפיסו אותו יקבל פיוס,

יוסף הצדיק נאבק עם ארס הנחש

כי באמת אף אחרי שמחל יוסף לאחיו על חטאם הנורא, בכל זאת, לא היה ביכולתו לעקור הטינה מלבו לגמרי. כי

ממשיך הרב יוסף יהודה ליב בלוך ואומר: ועתה יובן למה יוסף התנהג עם אחיו כך:

וכדי לנקות עצמו מרושם החלאה הזאת, ושיוכל להתנהג עמהם כאח עם אחיו, לשעה וגם לדורות, מוכרח היה לעשות ניתוח כזה, למרות חפצו, בלבו ובלבם, שיבואו למדה זו, להכיר ולהרגיש עיוותתם נגדו, וגם להיפרע מהם מעט. ואז ישפיע עליהם רוב טובה, והאהבה הגמורה תשרור ביניהם כעת, ובכלל ישראל כולו אחרי כן, לעולם, ולא תפריד איזו טינה בין אחים...

עמוק עמוק, נטוע הטבע, בנפש האדם. ואף כי נמוג לבו אליהם, ובכה הרבה פעמים במסתרים, בכל זאת, ידע היטב, כי אי אפשר שיבליג לגמרי על לבו, ושיעקור משורש את אשר עשו לו, שיהיה ביכולתו להשפיע רוב טובו עליהם, כחפץ לבבו הטוב. וידע והרגיש, כי תמיד יהיה איזה דבר, החוצץ לאהבה פנימית והטבה גמורה...

טהרת הלב - עבודת חיים

בלבבך" (ויקרא יט, ז), "לא תיקום ולא תיטור את בני עמך" (שם פסוק יח). וענין הנקימה והנטירה ידוע, דהיינו: נקימה, לימנע מהטיב למי שלא רצה להטיב לו או שהרע לו כבר. ונטירה, להזכיר בעת שהוא מטיב למי שהרע לו איזה זכרון מן הרעה שעשה לו.

כתב הגה"ק הרב משה חיים לוצאטו זיע"א (מסילת ישרים - פרק יא), וז"ל:

השנאה והנקימה קשה מאוד לשימלט ממנה לב הותל אשר לבני האדם, כי האדם מרגיש מאוד בעלבונותיו ומצטער צער גדול, והנקמה לו מתוקה מדבש, כי היא מנוחתו לבדה!

ולפי שהיצר הולך ומרתיח את הלב ומבקש תמיד להניח לפחות איזה רושם או איזה זכרון מן הדבר ואם לא יוכל להשאיר זכרון גדול, ישתדל להשאיר זכרון מועט, יאמר דרך משל לאדם:

על כן לשיהיה בכחו לעזוב מה שטבעו מכריח אותו ועיבור על מדותיו, ולא ישנא מי שהעיר בו השנאה, ולא יקום ממנו בהזדמן לו שיוכל להינקם, ולא יטור לו, אלא את הכל ישכח ויסיר מלבו כאילו לא היה חזק ואמיץ הוא. והוא קל רק למלאכי השרת שאין ביניהם המדות הללו, לא אל שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם.

אם תרצה ליתן לאיש הזה את אשר לא רצה הוא לתת לך כשנצרכת, לפחות לא תתנהו בסבר פנים יפות.

אמנם גזירת מלך היא, והמקראות גלויים באר היטב, אינם צריכים פירוש: "לא תשנא את אחיך

או אם אינך רוצה להרע לו, לפחות לא תיטיב לו טובה גדולה ולא תסייעהו סיוע גדול.

מה שהוא משתדל לפתות את לבות בני האדם.

על כן באה התורה וכללה כלל שהכל נכלל בו: "ואהבת לרעך כמוך" (שם), 'כמוך' בלי שום הפרש, 'כמוך' בלי חילוקים, בלי תחבולות ומזימות, 'כמוך' ממש!¹⁶

ומכיון שיוסף זכה לכך בשלימות, הגאולה תהיה בזכותו!

או אם תרצה גם לסייעו הרבה, לפחות לא תעשהו בפניו.

או לא תשוב להתחבר עמו ולהיות לו לריע, אם מחלת לו שלא תיראה לו לאויב, די בזה, ואם גם להתחבר עמו תרצה, אך לא תראה לו כל כך חיבה גדולה כבראשונה, וכן כל כיוצא בזה ממיני החריצות שביצר

מעין החכמה

העונג והשמחה שהסב יוסף לאחים, כמו שכתוב: "וישא משאות מאת פניו אליהם... וישתו וישכרו עמו" (שם פסוק לד).

יוסף הצדיק לא שמר בלבו טינה כלפי אחיו על הצער הגדול שגרמו לו בכך שמכרוהו, ולא נהג עמם באותו המטבע שהם נהגו עמו.

יוסף הצדיק הסיר מלבו את השנאה הטבעית שטבועה באדם כלפי מי שכל כך גרם לו צער, סבל ועגמת נפש, ואדרבה, הרעיף על אחיו שפע של אהבה וחסד ומאור פנים. הנהגה זו מעידה על אצילות הנפש במדה שאין לה אח וריע אשר היתה ביוסף.

לכן בצאת ישראל ממצרים, בעומדם על שפת ים סוף ומצרים רודפים אחריהם, בשעה שכל בקשותיו והפצרותיו של משה רבינו מן הים שיקבע לא הועילו והוא לא היה מוכן לכך בשום אופן, בכל זאת, כשהביא משה רבינו את ארונו של יוסף לפני הים, מיד נס הים על נפשו ונבקע, כמו שכתוב: "הים ראה ויננס" (תהלים קיד, ג), ופירשו חז"ל במדרש (שוחר טוב - תהלים, מזמור קיד אות ט) - 'מה ראה הים שנס? ראה ארונו של יוסף יורד לים'.

16. למחול על בזיונו זו מדרגה של שלימות מאוד גדולה בנפש. יהודי שחי בדרגה הזו, גם אם הוא רק איש פשוט, יש בכחו להושיע את כל ישראל!

וכך אמר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זע"יא (אמרי נועם - מקץ, מאמר ח), וז"ל:

בפרשתנו התורה מספרת על היחס הנפלא והכבוד הגדול שבו קיבל יוסף את אחיו. ראשית כל, יוסף מצוה לאחראי על בית המלך: "הבא את האנשים הביתה" (בראשית מג, טז), כלומר, דע שאלו אנשים יקרים וחשובים (כי לעולם 'אנשים' הוא לשון חשיבות), ולכן תקבלם בכבוד הראוי להם.

בהמשך לזה יוסף מצוה: "וטבוח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים" (שם), אשר זהו כבוד שאין כדוגמתו, ומי הוא זה שיזכה לאכול ארוחתו בשולחן המלך.

ובבוא האחים הם מתקבלים בכבוד גדול - "ויתן מים וירחצו רגליהם ויתן מספוא לחמוריהם" (שם פסוק כד). וכן אחר כך בשעת הסעודה עצמה מעידה התורה על גודל

בית יוסף להבה!

שמכר לו ברצון בעת שנתן לו לאכול ולשתות למלאות נפשו כי רעבה, ואף שיעקב לקח ממנו הברכות מכל מקום עדיין אין זה אף חלק אחד מני אלף מהעלבון שנעשה ליוסף...

ולזה דייקא יוסף שהתעלה במדרגה זו ומחל אף למי שהיה ראוי לשוטמו, יש בכחו לשרוף את הרשעים לבית עשיו. במהרה בימינו, אמן!

וזה לשון קדשו של הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זיע"א (שפע חיים - רעוא דרעוין, חלק ב עמוד רפב):

לעתיד לבוא יהיה בית יוסף להבה, ובית עשיו לקש... ובכך יגיע הקץ לבית עשיו! והטעם שעשיו יפול ביד בית יוסף. כי עשיו הרשע הוא אבי אבות הטומאה של נטירת שנאה, שהוא שטם את יעקב על בכורתו

מעין החכמה

וכאשר יזכה האדם למדה נשגבה זו - למחול לכל המצערים אותו, ולא לשמור טינה בלבו לשום אדם מישראל, ואדרבה, ישתדל לאהוב כל אחד ואחד מישראל - על ידי זה יזכה שהקב"ה יעשה עמו נסים ונפלאות למעלה מעלה מדרך הטבע, ויהיה כל הטבע כפוף לפניו.

והיינו כי אין שום בריה בעולם שיכולה לעמוד בפני אדם כה נשגב שלבו כל כך טהור משנאה אף כלפי אלו הפוגעים בו ומצערים אותו, וכל הבריאה כולה, והים בכללה, כפופה ובטילה לפניו. וכשם שיוסף לא נהג כפי טבע העולם, אלא סלח לאחיו בכל לבו - כך גם הים לא נהג לפניו כפי טבעו, אלא שינה את מדתו ונבקע לפניו.

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

ואם הפוגע ביקש סליחה, חייב לסלוח! **ולכן המתנהג על פי דרך התורה יחפוץ כי יפייסו חברו, למען השתק סערת רגש הנקמה בלבו.**

ד. כאשר יזכה האדם למדה הנשגבה - למחול לכל המצערים אותו, ולא לשמור טינה בלבו לשום אדם מישראל, ואדרבה, ישתדל לאהוב כל אחד ואחד מישראל - על ידי זה יזכה שהקב"ה יעשה עמו נסים ונפלאות למעלה מעלה מדרך הטבע, ויהיה כל הטבע כפוף לפניו.

כי כשם שהוא ביטל את טבעו לגמרי, כך מדה כנגד מדה, הקב"ה יבטל את כל הבריאה בפניו!

ה. לעתיד לבוא יהיה בית יוסף להבה, ובית עשיו לקש... ובכך יגיע הקץ לבית עשיו!

והטעם שעשיו יפול ביד בית יוסף. **כי עשיו הרשע הוא אבי אבות הטומאה של נטירת שנאה, שהוא שטם את יעקב על בכורתו שמכר לו ברצון בעת שנתן לו לאכול ולשתות למלאות נפשו כי רעבה, ואף שיעקב לקח ממנו הברכות מכל מקום עדיין אין זה אף חלק אחד מני אלף מהעלבון שנעשה ליוסף...**

ולזה דייקא יוסף שהתעלה במדרגה זו ומחל אף למי שהיה ראוי לשוטמו, יש בכוח לשרוף את הרשעים לבית עשיו. במהרה בימינו, אמן!

א. העולם שלנו הוא עולם מורכב מאוד, ומכיון שכך, לעתים קורה שהאדם חש שהזולת פגע בו ברגשותיו, במעמדו ובכבודו, בכספו ובוזוהו, או בגופו. וכזשה קורה, מתגלים בלב, בהכרח, רגשי שנאה ורצון לנקימה.

ועלינו לדעת שזה הוא טבעו של האדם, וכמו שכתב המסילת ישרים: **'הנקימה קשה מאוד לשימלט ממנה לב הותל אשר לבני האדם,** כי האדם מרגיש מאוד בעלבונותיו ומצטער צער גדול, **והנקמה לו מתוקה מדבש, כי היא מנוחתו לבלדה!'**

ב. התורה הקדושה מְצַוָּה עלינו לכבוש את הטבע הזה, להעביר על מדותיו, ולשכוח ולהסיר מלבו כל שמץ של קפידא, כאילו לא היה דבר מעולם!

וזה שכללה כלל שהכל נכלל בו: 'ואהבת לרעך כמוך', 'כמוך' בלי שום הפרש, 'כמוך' בלי חילוקים, בלי תחבולות ומזימות, 'כמוך' ממש!

ג. למרות שהתורה מְצַוָּה על האדם לטהר את לבו, מצאנו בזה חילוקי דינים:

אם הזיק לו בענייני ממון לא יתעורר לנקום כלל, וגם לא יטור מאומה בלבו.

ואם ציערו אותו בגופו או בנפשו, ולא ביקשו ממנו סליחה, הוא לא חייב לסלוח לחברו, אך בכל זאת אסור לו לנקום בחברו במעשה או תנועת גוף.

יָרוֹם וְנִישָׂא

חדש! חלק רביעי בסט המפואר

שיחות ומאמרים של שיעורי אבינו מורינו ורבינו
פאר הדור והדרו כבוד קדושת
הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
על סדר פרשיות השבוע

בשעה טובה!
יצא לאור
חלק ד'
שמסיים את
חומש בראשית

סניף דרום: רח' הקציר 666 נתיבות
סניף צפון: רח' המגינים 6 קרית אתא
www.hameir-laarets.org.il
*2910 | 08-37-40-200

פּהרֵב יוֹרֵם זִיע"א

ביטוח חיים

ברכת התניא והפצת הפעיינות

הזוכים מתברכים בסיום כל שיעורי תורה דרבים
ונעשים שותפים בהפצת תורת החסידות בארץ ובעולם

לפרטים נוספים *2910

שעורי השבוע

מפי הר"ג רבינו ישראל אברנ'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30

שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

LIVE

שני - כל שבוע בשעה: 20:00

השיעור
השבועי

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00

השיעור
השבועי

לאור המצב הבטחוני מיקום השיעורים משתנה
יהיה ניתן להתעדכן באתר המאיר לארץ

www.hameir-laarets.org.il

* כל השיעורים יועברו בערוצי המדיה

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859

קו שמע - המאיר לארץ

פרשת מקץ

ד' טבת התשפ"ד

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
17:40	17:10	16:19	באר שבע
17:38	17:08	16:17	תל אביב
17:35	17:05	16:15	חיפה
17:55	17:22	16:15	אילת
17:44	17:12	16:22	ירושלים
		16:02	ירושלים 40 דק'

מסילות אל הרב

מפי קדשו של אטורד זיע"א

אמרו חז"ל 'מום שבך אל
תאמר לחברך' (ב"מ נ"ט ע"ב),
אומר הבעל שם טוב: סוד זה
יהיה בידך, אם מצאת מום
באיזה אדם, מום זה הוא לא
אצלו אלא הוא אצלך, רק
שאצל השני הוא יותר ברור,
זה הכל.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מרכנתיל דיסקונט,

סניף 721 נתיבות, חשבון 23357

- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519

- בכל עמדות 'נדרים פלוס'